

РОБІТНИЧІ ЮНІА ПРОТИВЛЯТЬСЯ ЗМІНІ МЕКСИКАНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ

МЕКСИКО, 9. вересня. — Мексиканські римо-католицькі єпископи вже покінчили укладання своєї петиції до мексиканського конгресу та предложили її конгресу. Петиція, як відомо, домагається від конгресу постанови мексиканської конституції про церковні справи.

Проти цієї петиції виступили сьогодні мексиканські робітничі юнія публичних робітників, приморь, утворила спеціальне товариство про-конституційне, яке має на шлю проповідати заходи єпископів змінити мексиканську конституцію. Товариство се протиняється навіть допущенню до конгресу цієї петиції на тій основі, що священники, які підписали цю петицію, не реєструвалися після закону яким тим самим не мають ніякого становища перед мексиканським правом.

Католицькі єпископи знова видали своїм вірним приказ підписувати петиції до конгресу за виключенням законів про відділення держави від церкви. Католиками, які не хочуть підписувати петиції, грозиться викляттям.

11,000 АМЕРИКАНСЬКИХ МІЛІОНЕРІВ.
НЮ ЙОРК, 9. вересня. — Джексо Мекко, рахівник департаменту скарбу, обчислив, що в Злучених Державах є тепер 11,000 людей, яких приватний маєток вносить 1 мільон доларів або більше.

В статті Ню Йорку є мільонерів 2,800, в Пенсильвії 1,052, в Нью Джерзі 390.

Межи ними один чоловік має тисячу мільонів маєтку.

БЮДЖЕТ МІСТА НЮ ЙОРКУ ЗРІС ЗА РІК О 38,700,000.
НЮ ЙОРК, 9. вересня. — Тимчасовий бюджет міста Ню Йорку на 1927. рік вносить о 38,700,000 доларів більше, як попередній річний бюджет, себто 475 мільонів доларів. Се є багато більше, як бюджет небагатьох європейських держав.

ВИБУХ КІТЛА.
НЮ ЙОРК, 9. вересня. — В фабрицьким підприємстві Ріс ена Ріс відбув котел. Вибух покотив двох робітників так тяжко, що вони померли зараз по привезенню їх до шпиталю, а трох других борються зі смертю. Межи ними посланим є Осці Станік, який дійшов з нещастя з тяжкими попареннями тіла.

МЕКСИКАНСЬКИЙ УРЯД ПОПАВ НА СЛІД ТОРГОВЛІ ЖИВИМ ТОВАРОМ.

МЕКСИКО, 9. вересня. — Мексиканська поліція відкрила банда заговорників, які поривають мексиканські двічата та ввозять їх на розпусту до Злучених Держав та південно-американських країв. Поліція має спис 20 жерть сего торгівлі. Двічата походять переважно з середно заможньої класи міста Мексика.

НОВА ПОВІНЬ НА ЗАХОДІ.
ШІКАГО, Ілінойс, 9. вересня. — Семеро людей згинуло в третій повені, яка за останніх 10 днів нависла околицью Тер Гог, Іллінойс, Я Джексонвіла, Ілінойс, Маєткої шкідли вночіть понад 2 мільони доларів.

ДИВНА ОСТОРОГА ЛЕГІОНУ.
БЕЛМАР, Ню Джерзі, 9. вересня. — Американський Леґіон почав тут нині свою тридцятиву конвенцію.
Генерал Чарз Саморал виступив з промовою, в якій остеріг членів організації перед агітацією, яку проти засад організації ширять священники біла папщина релігії. „Як в усіх випадках, так і тепер, робиться багато злочинів в імені релігії,“ — говорив бесідник.

СТАНОВИЩЕ КАНАДИ В БРИТАЙСЬКІЙ ІМПЕРІЇ ВИБОРНИМ ПИТАННЕМ.
МОНТРЕАЛЬ, Канада, 9. вересня. — Межи ріжними питаннями, які порушуються тепер з приводу виборчої кампанії, велике зацікавлення викликає питання, яке відношення має бути межи Канадою а Бритайською імперією.

Справа вирунула через те, що недавно генеральний губернатор Канади Бінґ відмовився розв'язати парламент, коли йому се поради зробити тодішній прем'єр. Газети 'сейчас підняли, що англійський король ніколи не важився виступити проти думки прем'єра міністрів; значить, Канада має менше права, як Англія, себто Канада стала з'свободного краю' колоною. Канадіці обурилися на це поводження, і в деяких нечисленних округах уже й появилися голоси, що Канаді буючи краше в зв'язку зі Злученими Державами. Тепер обі партії заперечують охоту приступити до Злучених Держав.

ЗАПЕРЕЧУЄ, НЕМОБИЛ ІСУС ХРИСТОС КОЛИНЕБУДЬ ЖИВ.
НЮ ЙОРК, 9. вересня. — Накладом Алберта Я Чарза Боні вийшла сім'я думки в англійській переведі книжка Джорджа Брандеса, відомого данського критика, під наголовком: JESUS: A MYTH. В сім книжці автор старється доказати, що Ісус Христос ніколи не жив, що ціле його життя се гарна легенда, як приморь переказан про швайцарського борця за свободу Вільгельма Телла. Автор сеї книжки, яка викликала вже справдішню бурю в Європі, є жидівського походження. Написав він кілька інших відомих книжок про літературу. Був колись професором університету в Копенгазі. Нині йому 85 літ.

ЛОНДОНСЬКИЙ ЕПІСКОП МАЄ СЛОВО.

Через Канаду подорожує тепер англійський єпископ Лондону, А. Ф. Віннітон-Інґрем. Дня 20. серпня говорив він на публичних зборах в Торонто, і в своїй промові перестерігав Канадіців перед небезпеккою Анакіді до Злучених Держав та вказував на потребу заселення Канади людьми британського походження. Єпископ признав лояльність канадських країв Французів, які не хочуть перейти під прапор Злучених Держав, а далі сказав: „Та чи можете очекидати такої самої лояльності супроти британських ідеалів від тих Галліців. Поляків і Бог знає кого, що заселяють Захід? Чи можемо ми очекидати від тих, що не розуміють ні слова по англійськи, що вони будуть таксамо дбати за британську імперію?“

КАМПАНІЯ ЕКОНОМІ НЕ ПОВЕЗЛА.

Московська преса оголосила прокламацію, в якій оповіщено результати кампанії за економією, яку зачав шість місяців тому помішній комісар Державніські. Проклямація каже, що поки-що з кампанії вийшло фiasco. Проклямація, котру підписали комісари Сталін, Риков та Куйбішев, оповідає, що результати кампанії є страшні. „Платні робітники утять і сильно зросла діточа праша. Робітників без заняття є тепер півтора мільона. Замість того, щоби взаємннн між селянами і промислом поправилися, вони погіршилися; селяне дальше провадять війну з совітськими містами, які не можуть їм достарчити мануфактури по дешевій цінах. Проклямація виявляє також, що кампанія за економією буюло головною причиною недавнього розколу в комуністичній партії. Група Зіновєва пропонувала, щоби правительство знов скофікувало селянський збір в цілі поправки державних фінансів, та селі плані відкинено, щоби не допразднати до нових селянських повстань. Помимо сего прокламація оповіщує, що кампанія за економією мусить продовжатися, бо всі старання дістати капітал з чужих країв не довели ні до чого і Росія мусить відкористувати свої власні засоби, щоби побороти свої економічний хаос.

ПОЛЯКАМ ДОБРЕ — КАЖЕ КУТИЛОВСЬКИЙ.

Роман Кутиловський, влислиник польського правительства для оглянення Канади, як краю для поселення надвизки населення Польщі, вернув до Вільшеґу зі своїх оглядін „польських“ колоній в Західній Канаді і перед представниками преси оповідав, що чується зовсім доволеним оглядіннями. Кутиловський оглянув околиці Летбридж, Едмонтон до Вергевіла, Бетл-фолд, Курокі і Медвіл, і каже, що поселенці в тих околицях доволени своєю долею. Кутиловський одним тільки недоволеною, що кошт переїзду з Європи до Канади є завеликий.

СЕНАТОР КРИТИКУЄ КУЛІДЖА ЗА МОВЧАНКУ.

ЛІТЕЛІ РАКЗ, Аркензо, 9. вересня. — Сенатор Джемф Робінсон, провадник менчости в конгресовім сенаті, виступив тут з острою критикою проти президента Куліджа. Осуджував він президента за те, що він мовчить там, де треба говорити. На думку сенатора президент повинен з'являти становище до виборчих надужиттів та постаратися усунути з конгресу всіх членів, які туди дісталися при помочи виборчих шахрайств і перекупств.

ПРИМНОЖЕ РАДІО ДО УРЯДОВОЇ ПОЛІТИКИ.

БЕРЛІН, 9. вересня. — Всі німецькі міністерства дістали радіо прилади, при помочи котрих міністри будуть могли прислухуватися дебатам у парламенті, сидючи в своїх кабінетах. Се їх звільнить від обов'язку сидіти в парламенті підчас дебат.

ХМАРОЛОМ ПОРАБИВ ШКОЛИ НА \$500,000.

Віндзор, Ont. — Великий хмаролом, який навівся це місто 17. м. н. наробиш шкоди на пів мільона доларів. Пивниця кожного skleпу була залята водою. В наслідок замочення дротів телефони не функціонували зовсім. Колоїд-бюва епозра не винолювала воду з пивниць телефонічної централі, що вся телефонічна сіть булаби цілковито знищена.

„КРАДІТЬ ЗАКРАДЕНЕ“.

В часі революції в 1917 р. Ленін був кинув між масу кланів. „Грабуй награване!“ Мабується сей клан і досі своє робить. Донести телеграма з Москви, що в совітського комісара здохрив, Семашка, вкрали злодіи 10 рублів і годинник. Семашко збудився, коли злодій порався коло його кишків і зовсім по буржуазному зачав стріляти до злодія з револьвера. Та злодій утік.

КИТАЙСЬКИЙ СПОСІБ НА СПЕКУЛЯНТІВ.

Манджурийський диктатор Чанг-Цю-Лін засудив на кару смерті дванадцятьох банкірів, між ними сім мільонерів з Мукдену, Чанг-Чун і Харбіну за спекуляцію валютою. Засуджених зараз страчено.

УРОЖАЙ НА КАНАДІ.

Звідомлення про урожай з ріжних околиць Західної Канади вказують на те, що урожай остаточно так показується зовсім добрим. Найбільша несподіванка вийшла зі Саскачевану, де в протягу поплідних трох тижнів через дощі та холод збіжжа поправилося. Манітоба має багатий урожай і Алберта не лишлася поганою. Пішпелі каже, що вчора, однак, молочення зачалося тільки в долині. Тепер є потрібна тепла та суха похода. Засіб робітників, як виглядає, зовсім відходячий.

ВИБОРЧИ НАДУЖИТТЯ В АТАБАСЦІ.

Колі тепер скрізь в Канаді зростає виборча горячка, в Алберті провадиться слідство по виборчих надужиттях підчас минулих федеральних виборів, що відбулися в осени. В окрузі Атабаска був ліберальний кандидат бувший генеральний правник провінції Алберти, едмонтонський адвокат Крос. Проти Кроса був консервативний кандидат Говро і прогресивний Кельнер. Вибраним проголошено Кроса і теперішнє сілство є наслідком протесту прогресивного кандидата. Слідство відкриває дев'ять річи. В пуді Кошінг, після урядових звітів, було відданих 82 голоси. Тимчасом суддя Кларк не може найти ані одної живої людини, яка там голосувалаб. Чоловік, що ніби нагадував там за голозування, вихіз з Канади, а про виборчого клерка виявилось, що вже два роки, як його ніхто не бачив в тій окрузі. Агенти Кроса доставили з Едмонтону до Редвей Сентр три таблички балотів, коли після права такі таблички повинні бути тільки у виборчих урядників.

„ПЕЧЕНІ“ ГОДИННИКИ.

Для нашого щоденного життя вистарчають добре наладжені, звичайні годинники, якіх тисячі бачимо за виставками ювілейських та годинничарських склепен. Не так очекидується з дослідниками, вченими і т. п., що потребують незвичайно точних годинників, які рівно справно ходилиб у невисокому жарі Червоного моря, як і в ледовій стідені бігунових околиць.

Аналі істнує сама заведення, що провірює здатність таких спеціальних годинників. Провірка триває 45 днів і відбувається у 8 стадіях. Спершу завідується який годинник призначено на спеціальному приладі та голайється в ріжних нагримках. Відтак виставляється годинник на діляння зима у вітній температурі як до 32° Рікзат приходить черга на „печення“ годинника. Годинник вкладається до печі при жарі аж 92°. Після перебуття цілого року подібних проб видається годинничові свідоцтво, яке підносить очекидано у великій мірі його цну.

ЖИДІВ — ДО ПРОДУКТИВНОЇ ПРАЦІ.

Одночасно з переведенням значної кількості жидівського населення до праці на рілі, робляться на Україні заходи притягати Жидів до праці в промисловості, особливо з околиць великого склучення Жидів. Рада народнього господарства виділила 300 місць на промислових підприємствах Львівбережжя для жидівських підлітків з Правобережжя, а крім того переводить з Правобережжя на Львівбережжє 300 дорослих безробітних жидівських робітників.

НОВА КРОВАВА РЕВОЛЮЦІЯ В ГРЕЦІЇ

ЛОНДОН, 9. вересня. — Бюро Райтера доносить з Атен, столиці Греції, що на аундича міста прийшло до кровавих розривів. Викликали їх прахляники повнаерного недавно диктатора Пангалоаса, які нападають на жонірів та урядників. Почали вони нападати на жонірів, що ходили одишнем, а відтак напали на телеграфічний уряд і звели з урядниками справдішню бітву. Відтак напали на склад військових „теісів“ та забрали їх в свої руки. Уряд покликав до столиці на допомогу гарнізонів кілька полків з других міст. В бітках мало згинути багато осіб цивільного населення та жонірів. Уряд Конділіса каже, що він подбає.

РОЗОРУЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ ВІДЛОЖЕНА.

ЖЕНЕВА, 9. вересня. — Приготовчі комітети, військовий, морський і воздушний, що мали виготовити для Ліги Народів проект розоружної конференції, заявили, що вони свого року не встигнуть приготувати конференції, та відложили засідання на 27. вересня.

ФРАНЦУЗИ ШЕ ДАЛИ ХОЧУТЬ ОКУПАЦІЮ РЕШІНИНИ.

ПАРИЖ, 9. вересня. — Допущення Німеччини до Ліги Народів викликало широкую дискусію у французькій пресі про держанне окупаційних військ у Надренщині. Більшість газет є тої думки, що Франція повинна далі держати війська над Реном, бо се єдинка забезпечення Франції проти Німеччини. Лишень один генерал Порсен заявляється публично за відкидання армії знад Рену та організуванням оборони в нутрі краю.

ЖІНКА ПРЕЗЕНТАНТОЮ МОСКВИ В МЕКСИКУ.

МОСКВА, 9. вересня. — Московський уряд іменував Олександру Колонтай, яка колись була представником большевиків у Норвегії, представником большевикського уряду в Мексикі на місці Станіслава Пестковського.

АНГЛІЯ ВИСИЛАЄ ШЕ БІЛЬШЕ ВОЄННИХ КОРАБЛІВ НА КИТАЙСЬКІ ВОДИ.

ЛОНДОН, 9. вересня. — Бритайська команда флоту збирається вислати на китайські води більшу ескадру воєнних кораблів, щоби далі допомогти англійським торговельним кораблям, яких має клопотати китайський генерал Янгсен. Має він захотити кілька англійських кораблів у порті Вангсен. Воєнна флотія малаби добитися увільнення сего корабля.

ЖІНКА ЖЕРТВОЮ ЛЕТЧИКОЇ КАТАСТРОФИ.

ЛОНДОН, 9. вересня. — Підчас летничої вистави в Лестер, один летун запрошував відлавувати вистави пробувати злітати з його літака при помочи парашуту (прилад, подібний до парасоль, який отирається, як тіло, до нього приречене, починає опадати вниз). Його запрошення прийняла одна пані Кейн, яка й видітла на поважну висоту, а відтак скоочла з літака. 20,000 людей бачило, як вона вискакувала з літака, але не вона велике диво видіти не бачила парашуту. Жінка впала на землю й погбила на місці: її парашута була привязана до літака.

ВАТИКАН ПРОДОВЖУЄ ГОДИНИ ПРАЦІ.

РИМ, 9. вересня. — Ватикан зарядив продовження годин праці для робітників, працюючих при ріжних напругах палиських палат. Рішнично заведено для робітників годинники, в яких вони мають вивішати час приходу й відходу.

НІМЕЦЧИНА НЕ СПІШІТЬСЯ З НОВОЮ КОПИЧКОЮ.

БЕРЛІН, 9. вересня. — Міністр фінансів Німеччини заявив, що Німеччина нездагодно буде старатися дістати за границями позичку в сумі 200 мільонів марок, але з тою позичкою вона не спішиться.

ПОЛЯКИ ВЖИЛИЛИ СВОГО БУВШОГО МІНІСТРА З „ДОМКОЮ ФОРДА“, КОТРОГО НЕМА.

ВАРШАВА, 9. вересня. — Нинішній полународний газети відзначив великою сензацією: написала одна з них, а другі за нею сілпо повторили, що Александер Скржинський, бувший польський прем'єр, має женитися з однокною дочкою американського мільонера Генрі Форда та має принести йому в посагу маєток 300 мільонів доларів. Американці, які живуть в Варшаві, лянені з великим трудом успіли переконати польських фанкстів, що Генрі Форд не має ні одної дочки та що тим самим нежить тамоу чудотворення, як польський міністр, з нею жениться досить трудно. Газети поддан заперечення Американців, але так, немовби Американці говорили неправду, а на далі хотіли розв'язати се подруга, яке для Польщі мало буюти дати так великі благодаті.

Корреспонденте з нагоди! ТЕПЕР БЕЗ ВСТУПНОЇ ОПЛАТИ ПРИЙМАЄСЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ВСТУПАЙТЕ СЕЙЧО!

„СВОБОДА“ (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 24, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Table with subscription rates for one year, six months, and three months, including foreign and domestic rates.

Telephone „Свобода“: 498 Montgomery. Tel. U. H. Союз: 1838 Montgomery. 3 Канади належить вислати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

ТАЙНИЙ ПОЛЬСЬКО-РОМУНСЬКИЙ ДОГОВІР

Минулою неділю подала німецька щоденна газета „Ню Йорк Американ“ текст тайного військового договору між Польщею та Румунією. Газета подає, що їй вдалося роздобути цей документ тайною дорогою, а подає вона його на те, щоб розкрити, якими методами ходять військові інтриги в Європі.

Договір цей має бути заключений 1926 року, і мавби він відноситься до спільних військових операцій на случай війни Німеччини або Росії проти Польщі й Румунії. Заключати мали цей договір делегати генеральних штабів Румунії й Польщі.

Після першого артикулу цього договору, кожда сторона зобов'язується допомагати другій на случай, якби тут зачепила якась третя держава. Після другого артикулу, договір мавби обов'язувати на случай, якби котра зі сторін напала на трету державу. Мавби се отже бути оборонний (не захисний) договір.

На случай війни між Польщею та Німеччиною, кождо війська Росії помагати Німеччині, румунські війська мавби право перейти через польську територію, щоб звільнити польські війська на боєвій лінії Хотин-Збруч-Кременець; Румунія мавби на своє шість днів: 12 днів військових та 1 дивізію кавалерії та піхоти військовий матеріял.

На случай збройного конфлікту між Польщею та Росією, румунські війська мавби піти на поміч Польщі та сконцентруватися на подумі від Зелізнаці Тернопіль-Одеса на лінії Збруч-Хотин-Дністер. Румунія мавби тоді доставити 8 дивізію піхоти та 1 дивізію кавалерії.

На случай збройного конфлікту між Румунією та Угорщиною, або Румунією та Болгарією, польські війська мавби перейти через румунську територію та помагати румунським військам, звільнюючи їх на докладно означених лініях.

Румунські й польські війська в сих случаях мають стояти під командою своїх власних генералів, але в генеральній штабі одної армії мавби знаходитися вищий офіцер від належного співпадіння між союзними арміями.

Перевозити румунські війська через польську територію мавби на половину Румунія, на половину Польща. Перевоз польських військ у Румунії мавби зайняти румунські зелізняці.

Всі відділи румунської армії на польській території мавби мати повне поле воєнне зоруження. Війком становить газова служба, яку має достарчити по половині Польща, а по половині Франція. Те саме відноситься і до летничої служби. Тут теж половину має дати Польща, а другу Франція.

Удержувати війська союзника на своїй території має та держава, котра бере допомогу. Заплатити за поживу й реквізії мають обі держави по скіченню воєнних операцій.

Команданти обох армій мають вести переговори з ворогами спільно. Одна команда має проделати другій план військових операцій.

Умову заключається на протязі трох років. В імени польського штабу угоду підписали: полковник Клеберт та підполковник Володзімер й Колковскі. В імени Румунії: генерал Петалія, підполковник Ніколаско та майор Помпюно.

„Ню Йорк Американ“ роздобує крім тексту сей угоди ще й текст тайного листа, який генерал Петалія вислав румунському міністрові війни про значіння цього договору.

В цьому листі генерал Петалія звертає увагу своему урядові, що договір годиться вповні з поглядами французької найвищої воєнної ради про воєнні операції на случай війни на сході Європи. Польща й Румунія розглядали всякі можливості такої війни й поробили відповідні поришення.

НАЦІОНАЛЬНА ПРОБЛЕМА НА УКРАЇНІ

Українізації лише засіб пачування російського пролетаріату над українським селянством.

Дяючи короткий очерок на черк про невідлі спроби царату зрусифікувати Україну, Затонський правдиво констатує, що змогли зрусифікувати лише буржуазно та чиновничий клас, бюрократичний на Україні, а також почасти міщанство та робітництво. Останнє в більшій частині є на Україні займань за Московським, тому воно й не зукриїнувалося, а залишилося на Україні руським. Коли залишили на Україні неідтичтну русифікацію як масу, то до 85% населення України. Тут селянство головно й видавалося як стовпа на чолі національного провуду. Правда, й селянська маса поволі затривчала своє позитивне національне „Я“, а було вже лише місцевою етнографічним масою, що називала себе „тутешній“, „православний“ то шю. Так саме, як то було і в Московщині, де маса називала себе „ми калужські“, „рязанські“ і т. д.

Взагалі в царській Росії національна свідомість всіх народів, і в тім числі й самого московського, була зовсім припала, а національнє творився якийсь своєрідний інтернаціональний „розсіння“, мовди „русский“.

Далі Затонський досить добре показує, як народжується нація, чому спільна розвиток української національної свідомості, як розвивається капіталізм на Україні, що він в переважній частині не був тут навіть російським, а був чужинським: французьким, бельгійським й німецьким.

Заслугує уваги признание Затонського, що більшовики в своїй боротьбі на Україні спиралися на міський пролетаріат, що „був єдиної тязєю до єдиної революційної культури яка набирала російських форм. Те, що пролетаріат було зрусифіковано, це почасти навіть сприяло перемозі жовтня“.

Не тільки сприяло перемозі жовтня, але й було чи не єдиноким чинником, який дав більшовикам перемогу на Україні. Лише спираючись на зрусифікований пролетаріат, почасти на міщанство та дрібнообмоєквалене чиновництво, змогли більшовики захопити у свої руки міста на Україні, а вслід за тим й провід над нею.

„Селянство залишилося українським. Осє тут була небезпека“, — каже Затонський. Тому більшовики, закритившись по містах, почали боротьбу з селом, але програвали її, вони змушені були піти селови на культурно-національні та економічні поступки. Селянська національна стихія поволі все більше та більше звільняє більшовиків, що заливає міста, фортецьно-русифікації на Україні.

Щоби не випустити з рук керми на Україні, міський пролетаріат змушений вивчати мови більшості населення України, бо взагалі „пролетаріат і селянина мови не завжди однакова, не завжди „в тон“ вони говорять, а коли це один російською мовою буде говорити, а другий українською мовою, як один не слухає, другий не чує, а обидва не розуміють, — так тут і зовсім, замисль Ленінової „смички“, можуть вони один одного з „чоло-пожикати“. Так, що вобудіння мовою має велике безпосереднє значіння для революції, і про це забувати не слід“.

Так повчав своїх більшовиків Затонський. Він доказує у своїй доповіді, що культуру національну немає, а є лише класова культура. Тому, творичні немови то українську культуру, як проти контр-революційного, чю сє рух по своїй суті був теж революційним рухом, але зараз потім намагався довести, що фактично

здурили українську національну стихію, селянство, та поставили його на службу інтересам пролетаріату, що являється на Україні московським. Говорять українською мовою, але збереже свою „пролетарську“ ідеологію, себто збереже й лисику „Єдиної й Неділемної“ Росії, яка тепер уже прикривається спільними інтересами пролетаріату, як колись вона прикривалася „нерозвиненими культурними та економічними інтересами“.

Большевики признають помилку минулого — лише в інтересах своєї влади.

Затонський засуджує, що „щирі патріоти“ виступають проти зрусифікування неукраїнського елементу на Україні. Ті противники українзації вогорять, що хай собі кожна народність буде такою, якою воцільнось, але Україна має бути для України. Завляє Затонський, що й більшовики не хотять того, щоби Україна була для України, бо тут українці хочуть, ми можемо погодитися з тим, що Україною повинні користуватися переважно українці“.

Осє до якої цінничої широти договорилися більшовики якийсь комісар Москви на Україні, хоч сам по походженню українське. Він згодився навіть на таку велику ласку для українського народу, що той мавби „переважно користуватися“ благами своєї рідної країни. З великої ласки московські зайді згідні, щоби український народ користувався з своєї країни, як виками повданими кровю й потом його предків, аби сам він пролива немало крові, аби вимусити від московських окупантів признание прав „переважно користуватися Україною“.

Всєж більшовики виступають рішучо проти гасла: „Україна для України“, бо, мовлять, не нагадує доктрину Мусольскі. Америка для Американців, і ця доктрина більшовиків толкують лише так, що не значить, що Америка лише для американських капіталістів та буржуазії. Інакше більшовики не можуть думати, бо вони самі переконані в тому, що всі свідення, а згодом і увесь світ, разом з всіма капіталами й богацтвами та робітниками-рабами повинні бути лише для комуністичної партії. Це вони й провадять в життя рішучим чином, обернувши все рубоче населення в рабів своєї партії.

Українізації для комуністів потрібна тому, бо до населення не можна підійти з чужою мовою, щоби ваяти керму над ним. Спробували бо більшовики це зробити силою, примусом, але це їм нічого не дало, крім завятої боротьби й трохки неповного розгрому більшовиків на Україні. Тому, дїтяні пера обухом по голові, комуністи вирішили, що українське населення треба ваяти підступом та обманом, або як вчїти говорять: „Треба будувати й соціалізм Леніновою шляхом, втягнути селянську масу, не командуючи“. Тоді, мовлять, „селянство під керівництвом пролетаріату дійде до соціалізму“, себто, стане на службу комуністичній партії, бо більшовики лише себе рахують дїйсними соціалістами й боряться за країну долого трудового людю. Хоч на своїмю експерименті в бувшій Росії вони покисли до дали доказ, що вони здобли зарплати для тих масе тає рабство й нужду, якого ще світ не бачив.

Признає Затонський, що більшовики робили помилку в часті Центральної Ради, коли виступили проти національного культуру, як проти контр-революційного, чю сє рух по своїй суті був теж революційним рухом, але зараз потім намагався довести, що фактично

ті самі червоногвардійці, що перемогли Петлюру й разом з ним все українське, ті самі, що в Київ за Мурашова мало не розстріляли Серпичика й мене — вони, а не Грушевські будували Радянську Україну“.

Такого цінничого й мішного фальшивання історії не завжди можна сподіватися навіть з боку більшовиків. Вийдуть, що востроїмо й в іншимем всякого свідомого й цінного національного руху на Україні будували Україну. Це все одно, якби Енвер Паша, бувши союзник більшовиків, сказав, що коли він поголовно різав Вірменю. Або, тим він будував Вірменю. Або, коли тєпер французі в Сирії лідять Друзів і вступ в них жорстоку війну, то вступ в них, мовлять, будуть Друзів. Значить, не Грушевський, а не Винниченко насаджували на Україні радянство, але й більшовики будували Радянську Україну, а їх примусило національна стихія, главоливо востроїмо фальшиванням від свого інтернаціоналізму на Україні та створити фальшиву Радянську Україну. Большевиком лише стало жалувати, що не стало Мурашова-Григор'євича, щоби так розвирити, що в всім населенні України, як і в усіх розвирити в Київ. Ше царська Росія так будувала Україну, як більшовики, коли вивчили, але всім ознаки її окремішності, а свідомі люди загнали в далекіх Сибірах та катували по авіаціях.

Всє завдання українзації на Україні, по словам Затонського, зводиться до того, щоби „через піднесення культури дати змогу Українцям, так пролетаріям як і селянам, швидше зрозуміти Ленінізм рідною мовою“, а шлях української більшовицька партія вибрала тому, що „легше комсомольцєві, партійцєві, кваліфікованому, добре грамотному, вивчили українську мову, ніж селянинові російськєму“. Правда, започатку більшовики гадали інакше й хотіли, щоби все українське населення заговорило по московськи, але потім переконались, що коли цього не зробила царська Росія за 300 років, то більшовицького часу пачування на це не вистарчить, а тому краде самим українизуватися, щоби лиш пачувати на Україні.

НЕНЬКО МОЯ, УКРАЇНО.

Ненько моя, Україно, Закута в кайдани Московськими та Ляхами, Лютими катями.

Скрізь по селам, моя Ненько, Чорноїть могили, А в могилах Твої сини Вичиним соню спочили.

І лиш вітер повивав, З імин розмовляв, Щемце тиком: Отут, отут воя спновив.

Отут, Ненько, спновивай Віри діти Твої, Шо не жалі їм було вмерти, Щоб добути волю.

А всесю соловейко Пеню їм спивав, Про неволю Твою, Ненько, Їм розповивав.

А як єс-тут на чужині Думками лиш крію. В моє серцю тязьке горе. Де його подію?

Деж подіюся з думками У чужиню краю? Як за Тебе, мю Ненько, Віддави, що маю.

Я не хочу умирати На ліжку мятком, А за волю, з шаблякою, У бою страшною...

ВАСИЛЬ ДЕМЯНИК.

— Не знаю, що мені робити, хлоспична не хоче захити лікарств! — царіка має терд лікар.

— Наїдіте лікарство у склянку й забороніть дитині пити, то напевно вилє — каже лікар.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

ЧИ НЕ ЗРОБИТИ НАМ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ“?

Осє читаю я в газеті The Philadelphia Inquirer, з дня 6. Про місяця таке: „Polish Day Draws 75,000 to Exercises in Sequi Grounds“.

Таксамо читав я минулого місяця про Lithuanian day, який відбувся про 28. серпня.

Читачю такі новини, я зараз так собі й повила: Аджє й Український День можіби врядити. Мене аж жє зібрав, що осє другі народи ідуть численю на народнє свято й святкують 150-ї роковини американської незалежності, а український нарід не дає на американській землі про себе чути.

Можє лєхто думати, що лише Литвини або наш ворюг Польки мають се право. Ні! Се не Польща, а свобідна земля Вашингтона. Тут всі ми рідні. Тут нема ріжничїх ніяких народів. Тут іхто не ліпший, і піхто не гірший від другого. Тут не Польща, тут Америка. Кождо вільно по правді сказати, хто він такий, з якого він народу.

Колі виступали Литовці, Польки, Німці, то не вільно зашплати їм на Україні. І американські Українці мають свої організації. Маємо ветеранів, маємо славних співаків, є дописувач українських хорів, бачим як у Польцях, є Січчє. Є і ми виступити й показати силу українського народу. Постарайся за „Ukrainian day“ та ідімосьми інших народів і представмо себе перед цілою Америкою, що ми є Українці, свідомий народ, організований, карний, культурний. Берімся до роботи, не гаїмо нашого часу. Робім самі. Не жалі, що нашу роботу зроблять ті пани, що нас тепер зривають, пробуючи робити зана сметну з мала та з України назд Русини. Не дивіться на тих чужотворців, що думают, що зробили велике діло для України, як охрестили чужиньма Константином, а покладаємо на власну роботу. Шо ми зробимо, буде зроблено, а від чужиньменських хрестівітїя чюго не сподіюємося. Найи осє ніхто хрестити Чужиньмені не лишень Константинами, але й Осипами, а ми робім роботу, що би все Америка довадалася про наш народ та його боротбу за свободу. Американці святкують свято своєї свободи, і тому треба й ми тепер виступити, щоби показати, що й ми, Американці українського роду, теж добираємо свободи для свого народу.

ВАСИЛЬ ЗАГИБАЙЛО, член від. 365. У. Н. Союзу в Фривалі, Па.

Шукаю за словом Мані-Акал. Є. Читаю, але се не назва краю, а ангайський прикметник „маніакеал“, який значить тільки, що: божевільний, слабоумний, або просто вартяський. Тут я вже й собі нагадав, що й по українськи живляють слова „маніакий“.

Тепер я подумав собі: Маю уже нитку, ідім жє тепер по нитці до клубка.

Шукаю я тепер в словнику за іменем чару. Окур Азана в словарі нема. Пригадаюся ближче, чи се слово індуське. Шо сє не виглядає. Шо за мара?

Аж тут я маю в долоні не плеснув. Прийшла мені думка прочитати те слово наздо, і осє все стало ясє. Як знав, стало, як я мїг відразу осє не догадає. Так Окур Азана се ніхто інше, як такий наш шанований Назарук О: Наш наврозунійський, найвчистіший доктор в Америці, який всі розуми поє, який всіх учить, який усіх лє дуркаки, який усім науки дає, який нам навіть найпрощіший новинки поясняє як довільним дітям, який учить нас соціалізму, граматики, історії, політики, ну, й релігії, і як єпископа в руку цілувати.

Так він сє князь уральний індуського князівства. То сє він сє пан з наїв незалежним поширення католицької віри в краю вяртіє?

Як є сє всі собі засував, я так зараз побі до країнних сє один поє купити, бо бовєс, що один не відсєрдить, як по чужині сїятися.

Допєря наложивши другий поє, я став роздумувати над незвідною долею великих мудрців свята, які всі розуми політи та кождому під нє везуть тичуть, а самі мюглиби дєчого навчивити від „простого собо робітника, який від дітїи навчився дивитися в атлас або словар“.

Іван Микитин. Філадельфія, Па.

Профєсор. Жінка (схвалювана кнєчє з гора): Степане, Степане, дитини вилєва чорнило, щюж мені тепер робити?

Чоловік: Тимчасом пишн о-лянок.

Прочитавши такий заголовок, я, може зрозуміти, зацікавився. Справді, цікаво, де сє є уральні князі, та де то так католицьким шпиритсь.

Писнєть в їх нівинці: Мадрає. — Уральний князь наїв незалежним князівств Мані-Акал, власнєтїл широкїх посполєсть, Окур Азана, крїпнє перемітїти свою магомеданську віру на християнську.

